

УКРПОЛБАТ – ВАЖЛИВИЙ ЕТАП В ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ВІЙСЬКОВИХ ВІДНОСИН

У статті розглянуто історичний шлях спільної українсько-польської військової частини – Українсько-Польського батальйону миротворчих сил (далі – УкрПолбат) в контексті історії розвитку українсько-польських військових відносин. Показано генезу, становлення та розвиток батальйону в його основних доленосних подіях, особливо під час його застосування в період з 2000 – 2010 рр. у Косові. Проаналізовано та надано оцінку змісту головних заходів, що відбувалися за період функціонування УкрПолбату, зокрема, участь у спільних навчаннях та у миротворчій місії в Косові. Доведено, що період функціонування УкрПолбату став часом формування довіри, дружби і стратегічного партнерства між Україною і Польщею, готовністю разом долати виклики і загрози, що повстають перед країнами. Набутий УкрПолбатом досвід став вкрай важливим при формуванні наступної спільної військової частини – литовсько-польсько-української бригади, яка і стане предметом наших подальших досліджень.

Ключові слова: Україна, Польща, УкрПолбат, міжнародні навчання, Косово, миротворча місія.

Постановка проблеми та її актуальність. У стримуванні повномасштабного вторгнення РФ в Україну значну роль відіграла всебічна допомога переважної більшості країн – членів НАТО, до альянсу яких Україна прагне увійти. На цьому шляху України до НАТО особливе місце займає Республіка Польща, яку стали називати «адвокатом» України в Європі у її євроатлантичних прагненнях. Польща, яка дуже добре усвідомлювала, що «московський чобіт» може повернутися на її територію, ще у 1999 році «сховалася під парасольку» НАТО. Значне місце у цьому, на думку самих поляків, посів УкрПолбат, його становлення та підготовка до миротворчої діяльності.

Для України, в умовах російсько-української війни, важливо і далі підтримувати і розвивати дружні військові відносини з Польщею, при цьому враховувати минулий досвід, зокрема, стосунки за часів УкрПолбату. Отже, дослідження історичного шляху

Фуртес Олексій Олександрович, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, докторант, Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів.

© Фуртес О.О., 2023

УкрПолбату та надання йому оцінки у контексті розвитку українсько-польських військових відносин набуває особливої актуальності.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблематика сучасних українсько-польських військових відносин завжди була під увагою як українських, так і польських науковців, адже після розпаду СРСР питання військової безпеки для цих країн не втрачало актуальності. Невід'ємною складовою цього процесу є дослідження історичного шляху УкрПолбату.

Тематиці УкрПолбату присвячений нарис безпосередніх учасників створення і становлення батальйону: О. Деркача, Л. Коберського (*Деркач & Коберський, 2001*), де автори докладно розглядають шлях батальйону у 90-х роках минулого століття та період першої ротації миротворчої місії у Косові. В контексті міжнародного військового співробітництва України про УкрПолбат, що був учасником численних міжнародних заходів, згадує у своїй дисертації А. Лухтан (*Лухтан, 2018*). Також слід відзначити наукові праці А. Харука (*Kharuk, 2020*), М. Жили (*Żyła, 2019*), А. Славінського (*Ślawiński, 2020*), які дослідили УкрПолбат у контексті двосторонньої українсько-польської військової співпраці. Автори Е. Казан (*Казан, 2018*) та Я. Кондрач (*Кондрач, 2016*) аналізують важливість і значення спільного виконання завдань миротворцями УкрПолбату у Косові. Місце і роль УкрПолбату у безпековому аспекті двох країн відзначили у своїх працях Р. Куспюс (*Kuspys, 2009*) і А. Дрзевіцкі (*Drzewicki, 2011*).

Разом з тим недостатньо приділена увага УкрПолбату як історичному явищу в контексті історії розвитку українсько-польських військових відносин.

Мета та завдання дослідження. Розглянути історичний шлях УкрПолбату та надати йому оцінку у контексті розвитку українсько-польських військових відносин.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розпад СРСР у 1991 році призвів до пошуку багатьма країнами, зокрема, Польщею та Україною, нового надійного військовобезпекового середовища, ніяк не пов'язаного з російською федерацією.

На початку 90-х років переважна більшість пересічних поляків та політична еліта Польщі вважали, що єдиною можливістю для цього стало б приєднання до військово-політичного блоку НАТО. Проте, коли це відбудеться і чи відбудеться взагалі ніякої впевненості на було (*Брусилівська, 2014: 18,19*).

Україна, маючи на той час одну з найпотужніших армій у світі, не пов'язувала свою військову безпеку зі вступом до НАТО, натомість, прагнула сама очолити Центрально-Східноєвропейську безпеку, пропонуючи країнам Центрально-Східної Європи (далі – ЦСЕ) такі безпекові проєкти, як створення «Центрально-Східноєвропейського простору стабільності та безпеки» та «Зони Центральноєвропейської безпеки» (Ключук, 2017: 130).

На цьому тлі обидві країни були налаштовані на зближення у своїх військовобезпекових стосунках. Тож не дивно, що вже 12 січня 1992 року, на запрошення Міністерства національної оборони Польщі, відбувся перший візит Міністра оборони України генерал-полковника Костянтина Морозова до Варшави. Предметом обговорення стало військове співробітництво між оборонними відомствами двох країн та обмін військовими аташе (Шестопалов, 2014: 67).

13 травня 1992 року Президент України Л. Кравчук і Президент Республіки Польща Л. Валенса у Варшаві підписали Договір між Україною і Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво, де було задекларовано базове підґрунтя військово-політичної співпраці між двома державами (*Договір між Україною...*, 2005:396). Цим договором сторони визнавали непорушність дійсних кордонів між ними та підтверджували відсутність територіальних претензій одна до одної, відмовилися від війни як засобу вирішення спірних питань і розв'язання проблем міжнародної безпеки, домовилися розвивати взаємовигідне співробітництво, зокрема, військове (Алексієвець & Ільчук, 2015: 99). Основні цілі такого співробітництва були визначені Угодою між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Польщі про військове співробітництво, підписаною під час офіційного візиту до Києва міністра оборонного відомства Польщі Януша Онишкевича 03 лютого 1993 року. Вона стала основою розвитку сучасних відносин оборонних відомств двох країн та співробітництва на рівні оборонної промисловості (Шестопалов, 2014: 67).

24-26 травня 1993 року Україну відвідав Президент Республіки Польща Л. Валенса. Під час візиту він висловив історичну фразу: «Незалежна Україна є умовою існування незалежної Польщі». Результатом зустрічі президентів двох держав стало рішення про створення консультативного комітету президентів обох країн для

розробки рекомендацій відносно покращення двосторонньої співпраці та взаємодії у міжнародних стосунках (*Лухтан, 2018: 183*).

Започаткована у січні 1994 році програма НАТО «Партнерство заради миру» (далі – ПЗМ), активними учасниками якої стали Україна і Польща, поклала старт циклічним міжнародним навчанням, основна спрямованість яких була миротворча. Перспектива участі у миротворчих операціях разом з вояками країн – членів НАТО та можливість двосторонньої співпраці в рамках програми ПЗМ спричинили до початку українсько-польських перемовин щодо створення спільного підрозділу (*Żyła, 2019:25*).

У зв'язку з цим відбувалися доволі часті контакти між керівництвами оборонних відомств двох країн, зустрічі на рівні командувачів військових округів тощо (*Янків, 2011: 167*). Зокрема, після перших контактів командування Прикарпатського військового округу, в особі генерал-полковника Петра Шуляка, і Краківського військового округу, в особі генерала дивізії Зенона Брика, що відбулись 23-25 червня 1994 року у Кракові, виникла ідея створення спільного миротворчого підрозділу (*Лухтан, 2018:197*).

У подальшому ця ідея у жовтні 1995 року була підтримана міністрами оборони обох країн, які досягнули домовленості про створення спільного батальйону. З цього часу розпочинається процес узгодження позицій, заходів із формування спільного батальйону. У результаті тривалої і напруженої роботи спільних робочих груп з формування УкрПолбату до серпня 1996 року було узгоджено, що загальна чисельність батальйону мала складати 662 військовики, у т.ч. 336 з української сторони, які розміщувались на фондах 310-го механізованого полку у м. Рава-Руська, і 326 з польської, що розміщувались на фондах 14-ї танкової бригади м. Перемишль. Штат УкрПолбату передбачав наявність чотирьох механізованих рот (двох польських і двох українських), роти управління і роти забезпечення. Дві останні роти, як і штаб батальйону, були змішаними – українсько-польськими. Службовою мовою спілкування було визначено – англійську (*Kharuk, 2020: 318*).

Слід зазначити, що протягом 1995-1996 років йшла підготовка та бойовий вишкіл підрозділів УкрПолбату за тематикою участі у миротворчих місіях, зміцнення здатності обох держав до виконання спільних завдань у ході миротворчих операцій та наданні гуманітарної допомоги. Першою перевіркою дієздатності цієї частини у миротворчих місіях ООН стала участь УкрПолбату

у миротворчих навчаннях «Татри-96» на полігоні Нова Демба Республіки Польща в період з 23 вересня по 4 жовтня 1996 року. Під час навчань були відпрацьовані питання застосування військ ООН і організація буферної зони, проведення практичних дій миротворчими силами в буферній зоні: контроль за відходом військ і техніки воюючих сторін за межі буферної зони; здійснення пошуково-рятувальних робіт та евакуації, конвоювання біженців з буферної зони, дії сил швидкого реагування у випадку нападу на об'єкти ООН; проведення інспекції та спостереження за військами конфліктуючих сторін тощо. Навчання показали, що сама ідея створення постійно діючих міжнародних миротворчих підрозділів, як злагоджених, мобільних військових формувань дозволяє використовувати їх для виконання завдань ООН з підтримки миру та безпеки (*Kuspyr, 2009: 203*).

Як висловився командувач ПрикВО генерал-полковник П. Шуляк: «Татри-96» стали свого роду бойовим хрещенням спільного українсько-польського батальйону» (*Нам випала доля..., 1996: 1*).

Тож, починаючи від 1997 року, УкрПолбат став регулярним учасником міжнародних навчань з миротворчої тематики, таких як «Бравий орел», «Щит миру», «Козацький степ», «Кленова арка», «Конкордія». Навчання були проведені на високому професійному рівні відповідно до стандартних процедур ООН та НАТО. Мовою спілкування і відпрацювання документів була англійська, що сприяло вдосконаленню мовленевого рівня військовослужбовців УкрПолбату і налагодженню більш тісної співпраці та взаємодії між вояками (*Деркач & Коберський, 2001: 42-44*).

Головний підсумок усієї роботи полягав у тому, що військовослужбовці УкрПолбату повністю набули готовність до виконання миротворчої місії і чекали слушної нагоди для своєї практичної реалізації.

І така нагода не забарилася. Польща, яка стала членом НАТО у березні 1999 року, завдячуючи у тому числі активній позиції УкрПолбату, направила у складі Сил НАТО у Косово (далі – КФОР) свій 18 десантно-штурмовий батальйон, ротація якого була запланована на липень 2000 року. Враховуючи такі обставини, 17 листопада 1999 року у м. Краків пройшла робоча зустріч представників Міністерства оборони України та Міністерства національної оборони Республіки Польща з питань застосування

УкрПолбату у виконанні миротворчої місії на території Косова. Під час зустрічі сторони виявили зацікавленість в тому, щоб УкрПолбат, як спеціально підготовлений за попередні роки підрозділ, спільно виконував миротворчі завдання в Косові (Гевко, 1999:2).

Від початку 2000 року УкрПолбат був під пильною увагою як військового відомства, так й вищого керівництва обох країн. Під час візиту Л. Кучми 17 січня 2000 року до Республіки Польща, Президенти України і Польщі дійшли спільної згоди щодо направлення УкрПолбату до Косова (Гевко & Голубятніков, 2000:1).

У першій половині 2000 року була проведення величезна спільна робота з підготовки до відправки УкрПолбату до Республіки Косово, яка закінчилася підписанням 7 червня 2000 року командувачами Сухопутних військ Збройних Сил України і Республіки Польща Технічної Угоди, де було визначено зону відповідальності УкрПолбату, загальні положення, якими керуватимуться у місії, керівний склад, питання технічного і фінансового забезпечення, розміщення підрозділів (Деркач&Коберський, 2001:65).

Підписання Технічної Угоди стало завершальним етапом важливого завдання, до якого Україна і Польща йшли понад три роки. Це стало останнім кроком на шляху до практичного використання миротворчого формування двох держав, які прагнуть миру і спокою для усіх народів континенту (Гевко, 2000:3).

Відповідно до раніше досягнутих домовленостей в район Косова УкрПолбат прибув у другій половині липня 2000 року. З української сторони для виконання миротворчої місії було скеровано 249, а з польської – 488 військовиків. Окрім того, до складу УкрПолбату увійшов і литовський взвод у складі 30 осіб. Спільна військова частина, що складалася з трьох національних контингентів офіційно отримала назву українсько-польський батальйон КФОР (Żyła, 2019:27).

На відміну від української частини, поляки укомплектували свою контрактниками тільки на 70 відсотків. Передбачалось, що заміна контингенту відбуватиметься щопівроку для солдатів і раз на рік для офіцерів. Паралельно в Україні і Польщі відбувалася підготовка нового складу УкрПолбату. Командувати батальйоном став польський підполковник Б.Творковський, а його заступником був командир української частини УкрПолбату підполковник В.Шкурат. Штаб батальйону було розміщено в н п Рака, польська

частина батальйону – у н п Качаніки, українська – у н п Березовіца. Національний елемент забезпечення розташували у Центрі матеріально-технічного забезпечення на півдні м. Скоп'є, неподалік аеродрому (Македонія). Там було зосереджено все необхідне, окрім боєприпасів, адже їх розміщення заборонялось у Македонії (Drzewicki, 2011:155).

9 серпня 2000 року відбулася церемонія офіційної презентації спільного миротворчого підрозділу. У церемонії взяли участь Посли України і Польщі в Югославії, які відвідали польовий табір УкрПолбату (Шкурко, 2000:3).

Дислокуючись у американському секторі, УкрПолбат увійшов до складу багатонаціональної бригади КФОР «Схід», якою командував бригадний генерал Деніс Харді, і приступив до виконання миротворчої місії у визначеній йому зоні відповідальності у південних районах Косова, де проживало змішане албансько-сербське населення, серед якого понад 10 тис. сербів. Головним завданням УкрПолбату стали: нагляд за порядком і безпекою, охорона установ та організацій влади, підтримка діяльності та співпраця із Верховним комісаром ООН у справах біженців, а також охорона дороги із Скоп'є до Приштини. Серед завдань, що їх розпочали виконувати миротворці, були: служба на блок постах та на постах спостереження, супроводження конвоїв, патрулювання місцевості та ескортування населення через конфліктні райони (Деркач & Коберський, 2001: 71-72).

Обстановка в зоні відповідальності УкрПолбату була напружена. Військовослужбовці миротворчого контингенту відчували загострення ситуації в період проведення президентських та парламентських виборів у Югославії 24 вересня 2000 року, а особливо напередодні муніципальних виборів, проведення яких голова адміністрації ООН доктор Бернар Кушнер призначив на 28 жовтня 2000 року. У Косові між албанцями і сербами піднялась нова хвиля насильства. Населення, що звикло до спалахів міжетнічних сутичок, цього разу зіткнулося зі збройними внутрішньо політичними розборками. На такому тлі політичного протистояння і взаємного несприйняття сербів албанцями проходила миротворча місія першої ротації УкрПолбату (Власенко, 2000:3).

У листопаді-грудні 2000 року у зоні відповідальності УкрПолбату проводилась операція «Аштон» з виявлення, вилучення і знешкодження прихованої зброї та інших нелегальних предметів.

Під час її здійснення поблизу н п Горанце у чотирьох печерах було виявлено найбільший за весь період миротворчої місії у Косові склад зі зброєю та боєприпасами. Українські військово-службовці разом із польськими колегами вилучили понад 116 кг вибухівки і понад 20 одиниць зброї, боєприпаси китайського та югославського виробництва (*Кондрач, 2016:215*).

Воїни УкрПолбату отримали подяку від командування КФОР за вдало проведену операцію. 3 жовтня 2000 року до командування миротворчими силами Косова приступив італійський генерал-лейтенант Карло Кабіджиосу, який вже 8 листопада відвідав УкрПолбат, а 12 листопада разом з командиром багатонаціональної бригади «Схід» – генералом Д. Харді знайомився з результатами проведення спільним миротворчим батальйоном операції «Аштон» (*Прес-служба Міністерства..., 2000:3*).

Окрім того, до кінця 2000 року миротворці УкрПолбату брали участь у проведенні операцій «Бульдог», «Шепард», «Тринідад», «Каманчо», де на них покладалось забезпечення безпеки (*Власенко, 2000:3*).

Одночасно з виконанням миротворчих завдань була організована й бойова підготовка військовослужбовців. Відпрацьовувались і вдосконалювались навички командирів і підрозділів з виконання стандартних операційних процедур. Щомісячно, згідно з розкладом, розробленим в штабі бригади, кожній роті УкрПолбату виділявся один день для виконання вправ стрільб зі стрілецької зброї. Типовий місячний розподіл завдань і нарядів у спецротах національного контингенту українсько-польського батальйону дозволив мати два дні для проведення занять на рівні взводів протягом трьох тижнів. (*Вирва, 2001:3*).

На початку лютого 2001 року ситуація в Косові стала дуже тривожною. Закрутило у передвоєнному вирі і Македонію. Мало не щодня македонським військовим доводилось перестрілюватися з озброєними албанцями. Останні заявили про намір приєднати прикордонні території Македонії до Косова. Конфлікт на югославсько-македонському кордоні став набирати ознак бойових дій (*Війна в Македонії..., 2001:4*).

Тож, миротворчі сили зайняли більш жорстку позицію. Якщо досі солдатів КФОР у Косово вітали як людей, що підтримують мир, то з цього часу усе більше стали сприймати як силу, що примушує до миру. Так, солдати КФОР, у тому числі УкрПолбату, в квітні-травні 2001 року вилучали зброю, затримували бойовиків, які

відступали під тиском македонських урядових військ на території Косово, блокували кордон з Македонією і Сербією для припинення транзиту зброї в конфліктні зони, що більше відповідало визначенню – примушення до миру (*Дмитрієв, 2001:3*).

У першій декаді серпня 2001 року відбулась заміна національних контингентів УкрПолбату, яка повторювалась ще протягом 10 років. За першу ротацію УкрПолбатом було проведено близько 1200 різноманітних конвоїв, виконано близько 500 піших і понад 1180 автомобільних патрулювань, конфісковано понад 2500 одиниць зброї і близько 153000 штук боєприпасів (*Казан, 2018:153*).

Протягом наступних ротацій миротворці УкрПолбату з честю виконували покладені на них завдання – супроводжували автомобільну техніку з гуманітарним вантажем та місцевим населенням, здійснювали патрулювання визначеними маршрутами. Крім того, у своїй зоні відповідальності надавали гуманітарну і медичну допомогу місцевим жителям, залучались до облаштування шкіл і лікарень (*Polsko-Ukraiński Batalion ... , 2023*).

Така багаторічна спільна праця у виконанні УкрПолбатом завдань ООН призвела до того, що у . в Брюсселі міністри оборони України, Польщі і Литви підписали Лист намірів щодо створення спільного литовсько-польсько-українського батальйону. Головною метою створення батальйону було налагодження більш тісної співпраці збройних сил зацікавлених країн, поглиблення взаємної довіри, прагнення до зміцнення безпеки у регіоні та підтримка України у її прагненні вступити в євроатлантичні структури. В ході перемовин щодо формування спільного батальйону з метою посилення міжнародної військової співпраці у 2008 р. було вирішено зміцнити бойовий потенціал батальйону шляхом створення на його основі спільної литовсько-польсько-української бригади. Передбачалось, що сферою діяльності бригади стануть миротворчі операції під егідою міжнародних організацій, таких як НАТО, ООН та ЄС (*Wielonarodowa Brygada... , 2023*).

Проте, поступова стабілізація ситуації в Косові змінила характер миротворчої операції КФОР зі стабілізаційної на дорадчо-освітню, метою якої мала стати підготовка місцевої поліції та підтримка влади на місцях щодо відбудови та подальшого розвитку краю. Покращення безпеки у Косово, як і в цілому на Балканах, схилила у середині 2009 року міністрів оборони країн – членів НАТО до прийняття рішення про початок часткового

скорочення штатів сил КФОР. Майбутні структурні зміни перекреслювали сенс подальшого функціонування УкрПолбату (*Żyła, 2019:28*).

На початку березня 2010 року відбулась реорганізація в силах КФОР. Український склад був виведений з УкрПолбату і став окремим підрозділом. В серпні того ж року український контингент був переформований та отримав назву «національний контингент в Косові, Республіка Сербія» (*Український контингент у... , 2023*).

Розформування польської частини УкрПолбату відбулось 30 вересня 2010 року. Польські військовики разом з бійцями 14-го механізованого батальйону сформували 5-й Підгальський стрілецький батальйон у місті Пшемишль, підпорядкований 21-й Підгальській стрілецькій бригаді (*Ślawiński, 2020:135*).

Висновки. Розпад СРСР у 1991 році призвів до динамічного розвитку стосунків між сусідніми державами, зокрема, Україною і Польщею. Розвиток українсько-польських стосунків був зумовлений економічними, культурно-національними, дипломатичними, науковими і науково-технічними, освітніми і політичними зв'язками. Проте, найбільш впливовим фактором розвитку українсько-польських стосунків став безпековий чинник, адже він є фундаментом для всього іншого, який знайшов свою реалізацію у розвитку українсько-польських військово-політичних стосунків.

На початку 90-х років ХХ ст. Україна і Польща будували свої військово-політичні стосунки на тлі створення Центрально-Східноєвропейського простору стабільності та безпеки, а дещо згодом – на тлі участі у програмі НАТО «Партнерство заради миру» з перспективою участі у миротворчих операціях разом з військовослужбовцями країн – членів НАТО та подальшим приєднанням до Північноатлантичного альянсу. Так виникло бажання та історична необхідність створення спільного українсько-польського миротворчого підрозділу – УкрПолбату.

Формування УкрПолбату почалось від обговорення ідеї створення спільного підрозділу у червні 1994 року керівниками Прикарпатського і Краківського військових округів і тривало до листопада 1999 року, коли батальйон набув оперативної спроможності і став готовий до виконання миротворчої місії.

Цей час характеризується інтенсивним розвитком українсько-польських військових відносин: численні зустрічі на рівні вишого

політичного і воєнного керівництва обох країн на предмет формування УкрПолбату; копітка і напружена праця українсько-польської робочої груп щодо відпрацювання нормативно-правової бази питань життєдіяльності батальйону, вирішення організаційних питань стосовно штату батальйону, його всебічного забезпечення та бойової підготовки; безпосередня участь військово-службовців УкрПолбату у численних міжнародних навчаннях тощо.

З січня по липень 2000 року українською і польською сторонами була проведена величезна спільна робота з підготовки до відправки УкрПолбату до Республіки Косово, яка закінчилася підписанням 7 червня 2000 року командувачами Сухопутних військ Збройних Сил України і Республіки Польща Технічної Угоди, де було визначено зону відповідальності УкрПолбату, загальні положення, якими керуватимуться у місії, керівний склад, питання технічного і фінансового забезпечення, розміщення підрозділів.

Вкрай важливими стосунки між українцями і поляками були протягом 10 років під час безпосереднього виконання миротворчих завдань у Косово, адже перебування їх у складі сил КФОР надало можливість адаптувати військовослужбовців та органи управління до сучасних умов виконання завдань під час спільних операцій; сприяло досягненню сумісності зі структурами НАТО; відіграло значну роль у процесі вдосконалення організаційно-штатної структури та адаптації органів управління до стандартів НАТО, покращило розуміння у побудові майбутньої національної армії кожної з країн; вплинуло на визнання світом України і Польщі як країн, яким можна довіряти, які своїми діями прагнуть миру, безпеки і стабільності у сучасній Європі.

Протягом всього терміну виконання завдань у Косові миротворці УкрПолбату брали участь у численних заходах із підтримання миру і безпеки, збереження правопорядку і спокою серед місцевого населення. За проявлену честь, гідність і зразкове виконання службових обов'язків воїни батальйону відзначені багатьма нагородами.

На Балканах миротворці УкрПолбату залишили по собі добру пам'ять. Десятки тисяч людей, яким знадобилася допомога, не забудуть мужність і порядність укрполбатівців.

Набутий УкрПолбатом досвід став вкрай важливим при формуванні наступної спільної військової частини – литовсько-польсько-української бригади, яка і стане предметом наших подальших досліджень.

Використані посилання

Брусиловська О. (2014) Геополітичні стратегії країн Центральної і Східної Європи в умовах еволюції пост-біполярної системи міжнародних відносин. *Studia Politologica Ucraino-Polona*. Випуск 4. Житомир-Київ-Краків: ФОП Євенок О. О. С. 18 – 26.

Війна в Македонії – наслідок провалу місії Заходу у Косово (2001). *Голос України*, 20 березня, 8 с.

Вирва В. (2001) Тут мир боронять і українці. *Народна армія*, 24 листопада, 8 с.

Власенко В. (2000) Косово: край ненависті і надій. Урядовий кур'єр, 25 листопада, 8 с.

Гевко І. (1999) Час перевірити «Укрполбат» на практиці. *Армія України*, 26 листопада, 8 с.

Гевко І. (2000) «Укрполбат» готовий до виконання миротворчої місії. *Армія України*, 10 червня, 8 с.

Дмитрієв М. (2001) Відносний загишок у Косово, схоже, скінчився. *Народна армія*, 21 квітня, 8 с.

Договір між Україною і Республікою Польщею про добросусідство, дружні відносини і співробітництво 1992 р. – двостороння міждержавна угода (2005). *Офіційний вісник України від 15.04.2005*. № 13, 597 с.

Казан Е. (2018) Спільні військові формування Польщі і України як приклад порозуміння і миру між Польщею і Україною. *Східноєвропейський історичний вісник*. Дрогобич. Спецвипуск 3. С. 148 – 157.

Ключук Ю. (2017) Проблеми регіональної безпеки у польсько-українському президентському дискурсі (1991–1995 рр.). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: «Історія»*. Вип. 2(2). С. 128 – 132.

Кондрач Я. (2016) Українсько-польський батальйон: миротворча місія в Косово. *Україна–Польща: історична спадщина і суспільна свідомість*. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Вип. 9. С. 210 – 216.

Лухтан А.І. (2018) Міжнародне військове співробітництво України (1991 – 2013): дис. ... канд. іст. наук: 20.02.22. Київ. 363 с.

Нам випала доля захищати свою державу (1996). *Армія України*, 5 грудня, 8 с.

Прес-служба Міністерства оборони України. Операція «Аштон» (2000). *Народна армія*, 24 листопада, 8 с.

Шестопалов С.С. (2014) Українсько-польське військове співробітництво. *Чорноморський літопис*. 2014. Вип. 10. С. 66 – 71.

Шкурко Д. (2000) «Укрполбат» отримує «добро» послів. *Народна армія*, 12 серпня, 8 с.

Алексієвець М. & Ільчук І. (2015) Безпеко-оборонний вектор співпраці України і Польщі в європейсько-атлантичному контексті (1991–2014 рр.). *Україна–Європа–Світ: міжнародний збірник наукових праць*. Тернопіль: ТНПУ. Вип. 16 : у 2 ч., ч. 1. С. 98–117.

Гевко І. & Голубятников С. (2000) Тепла зустріч військових делегацій України і Польщі. *Армія України*, 27 січня, 8 с.

Деркач О. & Коберський Л. (2001) Українсько-польський батальйон: історія і сучасність (нарис). Львів: Плай, 128 с.

Український контингент у Косові (2023) URL: https://www.uk.wikipedia.org/wiki/Український_контингент_у_Косові [Дата звернення: 14.09.2023].

Drzewicki A. (2011) Stosunki z Ukrainą w sferze bezpieczeństwa: polski punkt widzenia. *Bezpieczeństwo Narodowe* (17), S. 151–168.

Kuspys P. (2009), Współczesne stosunki polsko-ukraińskie 1991–2008, polityka, gospodarka, wojsko, sektor pozarządowy, Kraków, 367 s.

Kharuk A. (2020) Bronić Międzymorza: współpraca wojskowa i wojskowo-techniczna pomiędzy Ukrainą i Polską. *Mare Integrans. Studia nad dziejami wybrzeży Morza Bałtyckiego*. Tom XV. Bałtyk w dziejach ludów Morza Bałtyckiego. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, S. 316-326.

Sławiński A. (2020) Główne kierunki polsko-ukraińskiej współpracy wojskowej po 1991 roku. *De Securitate et Defensione. O Bezpieczeństwie i Obronności*. Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach. №2(6) S. 130-144.

Zyła M. (2020) Polsko-Ukraińska współpraca wojskowa w latach 1992–2017. *Історичний архів. Наукові студії*. Миколаїв: Чорноморський національний університет імені Петра Могили. №21. С.21-32.

Polsko-Ukraiński Batalion Sił Pokojowych (2023) URL: https://www.duhochtungquoc.vn/wiki/pl/PolskoUkrai%C5%84ski_Batalion_Si%C.5%82_Pokojowych [Дата звернення: 14.09.2023].

Wielonarodowa Brygada LITPOLUKRBRIG (2023) URL: https://www.jednostkiwojskowe.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=942&Itemid=26 [Дата звернення: 14.09.2023].

References

Agreement between Ukraine and the Republic of Poland on good-neighborliness, friendly relations and cooperation of 1992 – bilateral intergovernmental agreement (2005). Ofitsiynny visnyk Ukrainy vid 15.04.2005. No. 13, 597 p. (ukr.).

Brusylowska O. (2014) Geopolitical strategies of the countries of Central and Eastern Europe in the context of the evolution of the post-bipolar system of international relations. *Studia Politologica Ukraino-Polona*. Issue 4. Zhytomyr-Kyiv-Krakow: Evenok O. O. pp. 18-26, (ukr.).

Dmitriev M. (2001) Kosovo's Relative Calm Looks Like It's Over. *Narodna armiya*, April 21, 8 p. (ukr.).

Drzewicki A. (2011) Security relations with Ukraine: Polish point of view. *Bezpieczeństwo Narodowe* (17), pp. 151–168. (pol.).

Gevko I. (1999) Time to test "Ukrpolbat" in practice. *Armija Ukrainy*, November 26, 8 p. (ukr.).

Gevko I. (2000) "Ukrpolbat" is ready to carry out a peacekeeping mission. *Armija Ukrainy*, June 10, 8 p. (ukr.).

Kazan E. (2018) Joint military formations of Poland and Ukraine as an example of understanding and peace between Poland and Ukraine. *Skhidnoyevropeys'kyi istorychnyy visnyk*. Drohobych. Special issue 3. pp. 148 – 157, (ukr.).

Kharuk A. (2020) Defending the Intermarium: military and military-technical cooperation between Ukraine and Poland. *Mare Integrans. Studia nad dziejami wybrzeży Morza Bałtyckiego*. Volume XV. The Baltic Sea in the history of the peoples of the Baltic Sea. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, pp. 316-32, (pol.).

Klyuchuk Yu. (2017) Problems of regional security in the Polish-Ukrainian presidential discourse (1991–1995). *Naukovi zapysky Ternopil's'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatyuka. Seriya: «Istoriya»*. Vol. 2(2). pp. 128 – 132, (ukr.).

Kondrach Ya. (2016) Ukrainian-Polish Battalion: Peacekeeping Mission in Kosovo. *Ukrayina–Pol'shcha: istorychna spadshchyna i suspil'na svidomist'.* Lviv: Institute of Ukrainian Studies named after I. Kryp'yakevych of the National Academy of Sciences of Ukraine. Vol. 9. pp. 210 – 216, (ukr.).

Kuspys P. (2009) Contemporary Polish-Ukrainian relations 1991–2008, politics, economy, army, non-governmental sector, Kraków, 367 pp. (pol.).

Lukhtan A.I. (2018) International military cooperation of Ukraine (1991 – 2013): disser ... candidate history Sciences: 20.02.22. Kyiv. 363 p. (ukr.).

Press service of the Ministry of Defense of Ukraine. Operation "Ashton" (2000). *Narodna armiya*, November 24, 8 p. (ukr.).

Shestopalov S.S. (2014) Ukrainian-Polish military cooperation. *Chornomor s'kyi litopys*. 2014. Issue 10. pp. 66-67. (ukr.).

Shkurko D. (2000) "Ukrpolbat" receives the "favor" of the ambassadors. *Narodna armiya*, August 12, 8 p. (ukr.).

Ślawiński A (2020) Main directions of Polish-Ukrainian military cooperation after 1991. *De Securitate et Defensione. O Bezpieczeństwie i Obronności.* University of Natural Sciences and Humanities in Siedlce. №2(6) pp. 130-144, (pol.).

The war in Macedonia is a consequence of the failure of the Western mission in Kosovo (2001). *Holos Ukrayiny*, March 20, 8 p. (ukr.).

Vlasenko V. (2000) Kosovo: the land of hatred and hope. *Uryadovyy kur"yer*, November 25, 8 p. (ukr.).

Vyrva V. (2001) Ukrainians are defending peace here. *Narodna armiya*, November 24, 8 p. (ukr.).

We were destined to defend our state (1996). *Armiya Ukrayiny*, December 5, 8 p. (ukr.).

Zyła M. (2020) Polish-Ukrainian military cooperation in 1992–2017. *Istoricznyi apxia. Naukovi stydii*. Mykolayiv. №21. pp. 21-32. (pol.).

Aleksievets M.&Ilchuk I. (2015) The security and defense vector of cooperation between Ukraine and Poland in the European-Atlantic context (1991–2014). *Ukrayina–Yevropa–Svit: mizhnarodnyy zbirnyk naukovykh prats'.* Ternopil: TNPU. Vol. 16: in part 2, part 1. pp. 98–117, (ukr.).

Derkach O.&Koberskyi L. (2001) The Ukrainian-Polish battalion: history and modernity (essay). Lviv: Play, 128 p. (ukr.).

Gevko I.&Golubyatnikov S. (2000) Warm meeting of the military delegations of Ukraine and Poland. *Armiya Ukrayiny*, January 27, 8 p. (ukr.).

Multinational Brigade LITPOLUKRBRIG (2023) URL: https://www.unitiwoj.skowe.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=942&Itemid=26 (accessed 14.09.2023), (pol.).

Polish-Ukrainian Peacekeeping Battalion (2023) URL: https://www.duhoctr.ungquoc.vn/wiki/pl/PolskoUkraini%20C5%84ski_Batalion_Si%20C.5%82_Pokojowych (accessed 14.09.2023), (pol.).

Ukrainian contingent in Kosovo (2023) URL: https://www.uk.wikipedia.org/wiki/Український_контингент_у_Косові (accessed 14.09.2023), (ukr.).

Furtes O.

UKRPOLBAT IS AN IMPORTANT MILESTONE IN THE HISTORY OF DEVELOPMENT UKRAINIAN-POLISH MILITARY RELATIONS

In restraining the full-scale invasion of the Russian Federation into Ukraine, a significant role was played by the all-round assistance of the vast majority of NATO member countries, the alliance of which Ukraine seeks to join. On this path of Ukraine to NATO, a special place is occupied by the Republic of Poland, which has come to be called the "lawyer" of Ukraine in Europe in its Euro-Atlantic aspirations. Poland, which was very well aware that the "Moscow boot" could return to its territory, "to hid under the umbrella" of NATO back in 1999 year. A significant place in this, according to the Poles themselves, was occupied by UkrPolbat, its formation and preparation for peacekeeping activities.

For Ukraine, in the conditions of the Russian-Ukrainian war, it is important to continue to maintain and develop friendly military relations with Poland, while taking into account past experience, in particular, relations during the time of UkrPolbat. Therefore, the study of the historical path of UkrPolbat and its assessment in the context of the development of Ukrainian-Polish military relations acquires special relevance.

The article examines the historical path of the joint Ukrainian-Polish military unit - the Ukrainian-Polish battalion of peacekeeping forces (hereinafter - UkrPolbat) in the context of the history of the development of Ukrainian-Polish military relations. The genesis, formation and development of the battalion in its main fateful events are shown, especially during its use in the period from 2000 to 2010 in Kosovo. The content of the main events that took place during the "life" of UkrPolbat was analyzed and provided. It has been proven that the period of operation of UkrPolbat became a time of formation of trust, friendship and strategic partnership between Ukraine and Poland, readiness to overcome challenges and threats facing the countries together.

Keywords: Ukraine, Poland, UkrPolbat, international training, Kosovo, peacekeeping mission.